

[Knud Jespersen.]

holder internationale aftaler, der skader Danmark, dets økonomi, beskæftigelse og forbrug, og derfor må vi ligesom de andre sige, at vi er i en nødsituation og må bekæmpe krisen med beskæftigelsesfremmende foranstaltninger. Det er det, forslaget vil, og jeg forstår, der er en alt for ubehagelig enighed om, at det er derfor, man ikke skal lade det nyde fremme.

(Kort bemærkning.

Camre (S):

Kun to korte bemærkninger til hr. Knud Jespersen: det er ikke så enkelt, at man bare kan sige, vareprisen skal falde med 15 pct. For de fleste varer gælder det jo, at der er en andel af produktionsprisen, der er bestemt af en import af udenlandske varer, og noget, der er bestemt af danske varer. Det vil altså sige, at der for nogle bliver tale om et mindre fald i prisen; det vil blive totalt uoverskueligt.

Derudover kun den bemærkning: der er ikke problemer for regeringen med at finde ud af, hvilken politik der kan føre til fuld beskæftigelse. Problemet er alene at få den fornødne støtte dertil i denne sal.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Knud Jespersen) (DKP):

Det glæder mig, at der ikke er vanskeligheder for regeringen med at finde ud af, hvilken politik der kan skabe fuld beskæftigelse, og det glæder jeg mig til at høre noget om ude omkring i landet, hvor man ikke er afhængig af dette flertal. Jeg glæder mig også til at høre noget om det i Københavns kommune, hvor socialdemokratiet, kommunister og SF har flertal, og en række kommuner landet over. Det bliver en meget interessant diskussion, vi får i forårets løb om denne sag.

Hvad angår spørgsmålet om de produkter, hvori der indgår importerede varer: hvis man har vilje, er der også vej. Man kunne jo simpelt hen tage alle de rent danske produkter, dem findes der nemlig mange af. Jeg ved godt, man kan sige noget om olie og benzin; det kan vi jo så kigge på. Hvis man har en vilje, er der en vej. Men man har ingen vilje, fordi man er bundet til denne tvangstanke, at der kun kan føres økonomisk politik i dette land ud fra, hvad storkapitalen ønsker, og det er herudfra, man handler.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtages uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Ændring af regler om udbetaling af pension) [af Ebba Strange m. fl.].

(Lovforslag nr. L 130. Fremsat 30/11 76).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages de under punkterne 7-8 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Ændring af regler om udbetaling af pension) [af Ebba Strange m. fl.].

(Lovforslag nr. L 131. Fremsat 30/11 76).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Ændring af regler om udbetaling af pension) [af Ebba Strange m. fl.].

(Lovforslag nr. L 132. Fremsat 30/11 76).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Socialministeren (Eva Gredal):

De forslag, tre medlemmer af folketinget her har fremsat, tilsigter at vende tilbage til reglerne fra før 1. april sidste år om udbetaling af pension til pensionister på almindelige sygehuse.

Jeg må straks slå fast, at lovændringerne sidste år indgik som et led i septemberforliget, og at regeringen naturligvis er bundet heraf.

Jeg har imidlertid nøje fulgt udviklingen siden ændringen sidste forår. Jeg er ikke ganske enig med forslagsstillerne i deres vurdering af lovændringens konsekvenser. Jeg skal ikke gå nærmere ind på dette på nuværende tids-

[Socialministeren.]

punkt. Det har vi været meget inde på i socialudvalget, men hverken jeg eller regeringen vil afvise, at problemerne i forbindelse med denne sag er alvorlige, og vi vil heller ikke afvise at se nøjere på disse problemer.

Jeg vil også gerne nævne, at socialrådgiverforeningen i en henvendelse til socialudvalget har foreslået, at pensionisterne skal kunne bevare et beløb af pensionen til dækning af boligudgifterne i indtil 3 måneder efter optagelse på plejehjem.

Jeg mener, at vi i socialudvalget nærmere bør overveje tanker i denne retning i sammenhæng med behandlingen af dette forslag.

Jeg vil gentage, at vi er bundet af septemberforliget, men på den anden side tror jeg, at også de partier, der deltog i septemberforliget, ønsker at rette ind på en lovgivning, hvis dette skulle vise sig at være nødvendigt.

Albertsen (S):

Interessen for de lovforslag, som er fremkommet fra de tre partier, har på forhånd været stor, og pressen har i lang tid interesseret sig særlig for disse problemer, hvilket i og for sig må glæde alle, der ønsker befolkningens engagement i sociale problemer så stærkt som overhovedet muligt, altså i dette konkrete tilfælde pensionisternes vanskeligheder i forbindelse med deres ændrede status under ophold på hospitaler.

Enhver, der hindrer denne interesse, har efter min vurdering misforstået demokratiets spilleregler og dermed også grundlovens garantier om tale- og ytringsfrihed. Dette gælder også dem, der hindrer borgeres muligheder for at udtale sig herom.

Debatten i dag i dette høje ting er imidlertid fri og åben om dette ømtålelige problem, at folkepensionister, der er indlagt på hospital efter at være visiteret til et plejehjemsophold, skal have plejehjemsstatus, dvs. at folkepensionen ophører, at lejligheden opsiges og kun lommepengebeløbet udbetales.

Da vi for knap et år siden – nøjagtig den 30. marts 1976 – drøftede denne ømtålelige sag, gav jeg på socialdemokratiets vegne udtryk for kølighed over for forslaget som sådant. Jeg var i tvivl om, hvorvidt det måtte betragtes som et vildskud; det var med i septemberforligets buket, men det var sandelig en rose alene med

torne og ikke med blomster. Min opfordring til socialministeren om at følge denne sag nøje i dens administration og dens virkninger var for mig en dybt alvorlig appel.

Nu har tre partiers ordførere fundet sammen om allerede nu at ændre denne sparelov, idet erfaringen efter deres opfattelse allerede er, at loven er urimelig og har skæve og utilsigtede virkninger.

Jeg skal ikke med ét ord kritisere forslagsstillerne for deres initiativ – jeg kunne måske næsten snarere komplimentere dem for deres evne til at skabe presseomtale af forslaget; det er imidlertid underordnet i denne sag. Det væsentlige er: har vi som følge af sparehætz og sparekrav gennemført en lovgivning, som er forkert, må den rettes, ikke mindst når det drejer sig om den svageste befolkningsgruppe, de svage, syge ældre. Vi må erkende, at det materiale, vi indtil nu har modtaget herom i folketingets socialudvalg, må give anledning til overvejelse om en snarlig revision af disse bestemmelser, en holdning, som jeg forstod også socialministeren gav udtryk for her i dag. Vi må også medtage, at vore boligproblemer, ikke mindst i storbyerne, er af en sådan karakter, at vi ikke i ubegrænset tid kan have lejligheder stående ubeboede eller alene beboede af fremlejere, samtidig med at man har disponeret over attraktive plejehjemspladser.

Socialdemokratiet vil gå til udvalgsarbejdet om denne sag fordomsfrit, men ansvarsbevidst. Er der begået fejl, skal disse rettes, og vi vil bidrage dertil omgående. Vi ønsker en lovgivning for de ældre, som skaber tryk og rimelighed. Ingen ældre må føle sig sat uden for samfundet og henvist til tvang og undertrykkelse. I så fald ville vi svigte de mennesker, som samfundet skylder så meget.

Det er mit bestemte håb og min forventning, at vi med udgangspunkt i det foreliggende lovforslag og i samarbejde med socialministeren kan finde frem til en tilfredsstillende løsning, som kan administreres, og som er rimelig for alle parter. De tre forslagsstilleres foreløbige sammenhold om at fremsætte lovforslaget vil forhåbentlig også holde til på bredere basis at finde en langsigtet, holdbar løsning heraf, og jeg har da også den tro, at de partier, der i foråret sidste år stemte for dette lovforslag, vil være åbne på samme måde, som socialdemokratiet hermed har erklæret sin åbenhed.

Peter Holst (V):

Da venstre i fjor som led i en større sammenhæng stemte for de ændringer, der nu foreslås tilbageført, var vor baggrund den, at vi fandt støtte for forslaget i fjor i en redegørelse fra et udvalg under indenrigsministeriet. Vor baggrund var endvidere den, at vi med ændringen fra i fjor var af den opfattelse, at vi i stedet for at påføre nogen vilkårlighed tværtimod fjernede en indtil da eksisterende vilkårlighed, nemlig i form af en forskelsbehandling af hospitalsindlagte pensionister hjemmehørende i en kommune med et tilstrækkeligt antal plejehjemspladser og pensionister, der hørte hjemme i en kommune med et utilstrækkeligt antal pladser. Endvidere gik vi ud fra, at det, der ledsagede forslaget i fjor, nemlig et forslag om øget kontanthjælp, ville kunne afbøde de ulemper, vi nu har set eksempler på, altså ville kunne have sikret, at en pensionists hjem ville kunne blive holdt intakt, indtil en endelig og definitiv visitation til plejehjemsanbringelse var foretaget. Vor opfattelse er, at måske skyldes en del af de uheldige eksempler, vi er blevet gjort bekendt med, at nogle visitationer er foretaget på et forhastet tidspunkt og på et grundlag, der ikke har været forbundet med den maksimale grad af sikkerhed. De synspunkter, jeg her har forklaret vi havde i fjor, har vi stadig væk.

Imidlertid er vi også opmærksomme på, at nyordningens praktisering – i virkeligheden udelukkende her i hovedstaden – i nogle helt påviselige tilfælde har haft nogle virkninger, som vi aldrig har ment skulle være en følge af det, vi vedtog i fjor. Det er let nok at sige, at man i hovedstaden på lidt længere sigt kan udbedre manglerne ved at lægge sig i selen for at få det tilstrækkelige antal plejehjemspladser etableret, men vi er i venstre indforstået med, at det kan være nødvendigt at se på, at nogle ting bør ændres allerede straks for de pågældende berørte pensionister. Når talen er om hovedstadens indretning af plejehjemspladser i forhold til det øvrige lands, sætter det i grunden en ting, der hyppigt nævnes i folketingets sociale udvalg, i et vist lys. Under behandlingen af bistanndsloven for tre år siden og forskellige andre love senere har det hyppigt været nævnt, sågar fra nogle af de partier, der er forslagsstillere til det, vi behandler nu, at det socialpolitiske problem i Danmark var de mørke pletter i provinsen, hvor der sad et borgerligt styre og misrøgtede sin opgave. Det synes jeg er be-

mærkninger, vi i dag får sat i et vist illustrerende lys.

Jeg kan tilsige, at venstre uden tøven vil medvirke til at få de nødvendige foranstaltninger, de nødvendige løsninger gennemført, der kan afbøde de helt påviselige ulemper, som er fulgt af det, vi vedtog i fjor, og jeg vil, som socialministeren også gjorde det, henholde mig til, hvad der fra en meget kompetent forsamling, nemlig socialinspektørforeningen, er tilskrevet os, hvor der udtrykkeligt gøres opmærksom på:

»... en tilfredsstillende og rimelig ordning behøver ikke at nødvendiggøre en tilbagevenden til den tidligere ordning ...«.

Vi er parat til at rette det, det har vist sig nødvendigt at rette, men det, der er hele hovedsagen i lovændringen i fjor, mener vi stadig væk er lige så begrundet nu, som det var dengang.

Jørgen Junior (FP):

Ja, der har jo været skrevet mange spalter i aviserne om, hvorledes den besparelse, dette lovforslag omhandler, har virket i praksis, og det har, hvad jeg kun finder rimeligt, følelsesmæssigt spillet en usædvanlig stor rolle. Jeg har haft meget dårlig samvittighed, hver gang jeg har læst om, hvorledes de ældre medborgere, for hvem vi har ansvaret, må leve på en måde, der faktisk har vist velfærdssamfundet fra dets værste side.

Så er der blot det at sige, at lovforslaget om besparelsen på papiret på disse 29 mill. kr. ligesom har måttet stå for skud som hele begrundelsen for, at ældreomsorgen i dette land er utilfredsstillende. Dette er ikke helt rimeligt, og forsvaret fra bl. a. Københavns kommune er da også gået på at påvise, at kritikken er overdimensioneret og uretfærdig. Dette kan nok til en vis grad være rigtigt, fordi man fra de ansvarlige myndigheders side har kunnet holde sig til den lille flig af problematikken, der dækkes af netop dette forslag.

Lad det derfor først være sagt, hvad fremskridtspartiets indstilling er til hele den måde, vi tager os af vore gamle på, et område, der af folketinget og socialudvalget stort set overhovedet ikke er blevet behandlet i de sidste 2 år, hvor jeg har været medlem af tinget, og hvor det næsten hver gang har drejet sig om de forskellige forslag til mere eller mindre utilstrækkelige økonomiske forbedringer for pensionisterne i al almindelighed.

Det kan ikke undgås, at der findes ældre, for

[Jørgen Junior.]

hvem plejehjemmet er den eneste endestation. Det er imidlertid nok ved at gå op for de fleste, at en plejehjemsanbringelse mildt sagt ikke er noget at stræbe efter, hvis der er den mindste mulighed for at undgå det. Vi skal sørge for at bevare folk længst muligt i eget hjem, og dette kan bedst gøres ved, at vejen fremover vises nu her fra folketingets side ved at tage stilling til en højere prioritering af den opgave at bevare boligerne for vore ældre så længe som overhovedet muligt.

Vi må styrke tankerne om forøget og forbedret hjemmehjælp. Vi skal ikke stå med sure miner over for nye initiativer desangående. Eksempelvis må administrationsforenklinger, der kan komme brugerne til gode, prioriteres højt, hvilket efter min mening burde have medført en meget positiv vurdering af erfaringerne og forslaget fra Farum om ikke at opkræve betaling for den udførte hjemmehjælp.

For de ældre, der ikke kan nøjes med hjemmehjælp, hvor god denne end kan gøres, må vi overveje tanker om tilskud til familiepleje, og vi må sikkert prioritere beskyttede boliger højere, end tilfældet er i dag. Fremfor alt må den udvikling, der har været i de senere år, nu brydes. Vi må konstatere, at plejehjem kun må være den sidste nødløsning.

En desværre eksisterende endnu værre nødløsning er imidlertid baggrunden for, at der kunne laves den her skete papirbesparelse. Vort velfærdssamfund har måttet placere ældre på hospitaler som langtidspatienter, der venter på at komme på plejehjem. Det er helt korrekt, at disse ældre, som samfundet ikke har kunnet leve op til sit ansvar over for, har en vis besparelse ved at ligge på hospitalet. På samme måde som plejehjemspatienter får de hver dag deres mad, og vil de få den fulde folkepension, kunne de derfor måske spare op af denne, eller de kunne måske endda blive mere eller mindre frarøvet noget af denne af familiemedlemmer o. lign. Men det er en kendsgerning, at den konsekvens, som vi nu har set, ikke er acceptabel. Der er mistet lejligheder, kommunen har brugt penge på dyr opmagasinering, der er skabt angst, og mange ældre har følt sig mere nedværdiget af samfundet, end det er nødvendigt, ja, det burde slet ikke være nødvendigt.

Hvis vi ser på de konkrete tilfælde, de konkrete tal, således som disse er lagt frem for Københavns vedkommende, er der tale om, at den postulerede besparelse ikke er til stede.

565 ofre, kan vi godt kalde dem, kan København fremvise i en 4 måneders periode med 343 plastre på såret ved tilsagn om transbestemt hjælp. Herudover 41 tilfælde, hvor ofrene er blevet yderligere nedvurderet gennem afslag på en ansøgning, og så endelig 181 tilfælde, hvor dommen er blevet accepteret. Om det så skyldes, at denne findes rimelig eller der er en opgiven hos 181 bange, ensomme og måske forrådte mennesker, kan vi kun gisne om, men skønnet over den økonomiske konsekvens siger, at der ikke er tale om 29, men måske 7-8-9 mill. kr. Derfor er det klart, og det må konstateres, at den beslutning, som folketinget tog i foråret 1976, var forkert, og at kritikken er berettiget, om end denne måske i højere grad skulle have gået på mere generelle forhold end på denne lille, men ikke uvæsentlige flig af hele problematikken.

Konsekvensen af denne konstatering kan være blot at støtte det initiativ, der er kommet fra forslagsstillerne, et initiativ, som jeg synes er godt, fordi det bringer debatten frem her i salen på et område, som vi har viet alt for lidt tid hidtil.

Jeg skal derfor også gå ind for, at vi får ændret på de nuværende forhold, men jeg tror nok, at det bør ske ved, at vi få en meget omhyggelig og dybtgående behandling af hele problematikken omkring ældreomsorgen i socialudvalget, og at vi herudover ved gennemgangen af dette lovforslag kigger på socialinspektørforeningens brev af 12. januar til socialudvalget og ser, om det måske er den sagligt rigtige løsning. Hvis det er det, så er det den vej, vi skal gå, men det væsentlige er, at vi nu – og jeg synes, det ser ud til, at det kan blive i enighed – kan få rettet på de uacceptable forhold, og at vi er indstillet på, at Københavns kommune sikkert også nok skal have nogle millioner, ud fra det synspunkt, at det er i Københavns kommune, problemet findes. Problemet skal i hvert tilfælde løses. Vi kan ikke være bekendt at fratage de ældre håbet om igen at finde en normal tilværelse, at komme tilbage til deres lejlighed, og vi kan ikke acceptere – og det glæder mig, at der åbenbart er enighed om det, og derfor endnu en gang tak til forslagsstillerne – vi kan ikke acceptere, at ældre nedvurderes på den nuværende, uværdige måde.

Gunner Baunsgaard (RV):

Jeg er meget i tvivl om, at dette lovforslag er den rigtige løsning på det, det her drejer sig

[Gunner Baunsgaard.]

om, nemlig pensionisternes mulighed for at opretholde eget hjem ved en eventuel bedring af vedkommendes tilstand under sygehusopholdet.

Det berører os jo alle dybt, at der skal udspilles tragedier omkring ældres problemer i ventesituationen, nemlig i overflytningen fra sygehus til plejehjem, på grund af den fatale mangel på plejehjemspladser. Problemet er jo i høj grad et københavnsk anliggende, og jeg mener derfor ikke, der skal en lovændring til bare for at hjælpe København. København har i høj grad kendt problemerne med manglende planlægning på plejehjemsområdet, men i stedet har man satset på udbygning af sygehusvæsenet i så høj en grad, at man vel knap kan færdigbygge, og på grund af dårlig planlægning er plejehjemsområdet blevet forsømt; det fremgår helt påviseligt af de tal, der foreligger med hensyn til antallet af plejehjemspladser til pensionister over 75 år. Der er jo virkelig stor forskel på 140 pladser og så 180 pladser i landsgennemsnit.

Der må findes andre løsninger, sådan at vi undgår disse tragedier, og det kan gøres ved, at de dokumenterede faste udgifter udbetales, indtil eventuel optagelse på plejehjem kan finde sted.

I den hensigt vil vi fra det radikale venstre gå ind i drøftelserne i udvalget, men vi gør da opmærksom på, at det er en del af septemberforliget, og derfor synes jeg også, at hr. Albertsen svang sig meget højt op; vi må da ikke komme højere op, end at både hr. Albertsen og vi kan lande med begge ben på jorden.

Jeg vil gerne henvise til, hvad hr. Peter Holst sagde i sine sidste bemærkninger. Vi vil også fra det radikale venstres side være med til at se på en rimelig løsning af problemerne.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Uanset hvor grundigt et lovforslag behandles i de respektive udvalg, er det beklageligt at kunne konstatere, at det ofte viser sig, når loven skal administreres af de respektive instanser, at der opstår urimeligheder, som ikke var tilsigtet ved lovforslagets vedtagelse. Dette er så absolut tilfældet med de 3 lovforslag, som vi behandler i dag.

Sagen, om man kan kalde det sådan, har jo været genstand for megen omtale i pressen, da virkningerne begyndte at slå igennem, og der

har været fremført mange argumenter både for og imod, men så afgjort flest imod.

Jeg har modtaget talrige breve, som har givet mig konkrete oplysninger og eksempler på oplagte urimeligheder, som vi i et socialt bevidst samfund ikke kan være bekendt.

Hvordan er det egentlig, vi behandler vore gamle og ældre medborgere i det velfærdssamfund, som vi er så stolte af? Man kan egentlig beskrive det med det gamle citat: »Moren har gjort sin pligt, moren kan gå.«

Efter et langt, arbejdsomt liv har vore ældre med flid og sparsommelighed været med til at bygge det samfund op, som vi lever højt på i dag. Nu er så tiden kommet, hvor de ældre skal til at nyde deres velfortjente otium i nogenlunde trygge kår inden for vores sociale velfærdssystem. Men godmorgen! Hvad sker der? Nu, da de ikke mere er aktive bidragere til samfundshusholdningen, forsøger man at trække et glemselens slør ned over de ældre, hvis man da ikke vælger fuldstændig at skubbe dem ud på et sidespør. Hvad nytter det, at vi nu efter 40 års lapperier inden for sociallovgivningen endelig har fået en lov, som skulle tilgodese alle kategorier af menneskeheden fra vugge til grav, som man populært siger, når de respektive amter og kommuner ikke har været i stand til at opfylde de krav, som loven indeholder?

Vi har fra folketingets side haft så travlt med nye reformer, at planlægningen af de mange faciliteter ikke har kunnet følge med. Så længe man kan klare sig selv, er alt i den skønneste orden, men bliver man syg og afhængig af hjælp fra det offentlige, tager man det som erhvervsaktiv som en helt naturlig ting, uanset hvor længe det måtte vare; det gælder ikke den ældre generation.

Som et af de partier, der stemte imod loven, som vedtoges sidste forår, må det konservative folkeparti vende sig stærkt imod den behandling af vore ældre, som visse kommuner praktiserer. Jeg vil dog gerne medgive kommunerne, at det ikke kan bebrejdes disse, at de administrerer loven i uoverensstemmelse med cirkulærerne. Det gør de nemlig ikke. De kan med fuld ret administrere, som de gør, men det kan bebrejdes kommunerne, at man prioriterer den økonomiske side af sagen højere end den medmenneskelige.

Jeg har før omtalt, at det har knebet for amter og kommuner med hensyn til udbygning

[Karen Thurøe Hansen.]

gen af faciliteterne, f. eks. det tilstrækkelige antal plejehjemspladser. Når det nu oplyses, at landets største kommune i øjeblikket på hospitaler har 614 ældre liggende, der alle afventer eventuel plejehjemsplads, er der i alle tilfælde tale om en forkert planlægning.

Ældreforsorgen er et stort problem, og jeg tror ikke, der findes et parti her i salen, der ikke har hævdet, at man så vidt muligt skal forsøge at lade de ældre blive i deres hjem længst muligt. Hvad ligner det så, at cirkulæret fra ministeriet giver mulighed for i tilfælde af sygdom og hospitalisering hurtigst muligt at visitere til plejehjemsanbringelse og dermed fratagelse af pensionen, så der ikke levnes ældre mulighed for at opretholde deres hjem, der uanset størrelse eller standard for alle er det faste holdepunkt i tilværelsen.

Uanset forsikring om forsvarligt grundlag for visitation til plejehjem vil jeg trods alt hævde, at så længe man ikke har de fornødne plejehjemspladser og de ældre gennem måneder, måske år, er henvist til en hospitalsseng og også i bevidstheden har dette, at deres hjem er opløst og de ikke har nogen mulighed for andet end plejehjemmet, så handler man umenneskeligt.

Vi kan ikke være dette bekendt i et velfærds-samfund, og som en af forslagsstillerne til disse lovforslag takker jeg for den venlige modtagelse, de hidtil har fået.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti ser med megen sympati på de foreliggende lovforslag. Vi har diskuteret dem i gruppen og er blevet enige om, at vi meget gerne vil gå ind i en genforhandling om den bestemmelse, som blev vedtaget ved septemberforliget, og nu hører jeg med glæde, at socialministeren har rakt hånden ud til en genforhandling. Jeg tror, det vil lette meget på situationen.

Jeg ved af personlig erfaring, hvor forfærdelig vanskeligt det er at bedømme de ældre, der er indlagt på hospital. De kan være uklare og urolige på grund af, at de er i et helt fremmed og måske lidt koldt miljø, og jeg har da gang på gang set, at når de ældre kom hjem i deres sædvanlige miljø, så fungerede de godt.

Nu er loven vel nok blevet praktiseret forskelligt, og man har i hvert fald hørt adskillige ting om, at det er særdeles hårdt i Køben-

havnsområdet. Jeg tror, det ville være godt, om vi fik en objektiv undersøgelse af, hvordan loven har virket.

Jeg har undersøgt forholdene på Fyn, og såvel Nyborg som Odense siger, at der ikke har været tale om, at de på noget tidspunkt har taget pensionen fra nogen, som senere kom hjem. Til gengæld er der jo så heller ikke blevet sparet noget, hvad der jo var den egentlige intention med forslaget.

Men det er, bl. a. for odenseanerne i hvert fald, sådan, at de kan tilbringe særdeles mange måneder, hvor de kun har en seng at holde sig til, altså ikke engang det miljø, som findes på et plejehjem. Man er på hospital, så kommer man på langtidsmedicinsk afdeling, og derefter kommer man til det, som forslagsstillerne siger de ældre frygter, nemlig et ventetidshjem. Odenseanere kan komme til Fåborg, til Assens eller til Bogense, hvor gamle tidligere tuberkulosehospitalet og tidligere sygehuse er blevet indrettet til plejehjem, indtil de så endelig kommer til det plejehjem, hvor de hører hjemme efter deres handicap og i nærheden af deres bolig.

Der er så mange ting, der trænger til at undersøges, og vi vil altså meget gerne gå med i en forhandling om det, som indgik i septemberforliget.

Tove Jørgensen (DKP):

Når DKP gennem mig har taget initiativ til at fremsætte dette lovforslag sammen med fru Karen Thurøe Hansen og fru Ebba Strange, er det ikke, fordi vi fra vort partis side får alle vores ønsker opfyldt med hensyn til plejepatienterne med dette forslag. Når vi har været så beskedne, at vi kun prøver at få loven ført tilbage til den skikkelse, den havde før 1. april 1976, skyldes det et ønske om, at partierne her i tinget uden forstyrrende elementer skulle have mulighed for endnu en gang at overveje deres stilling til dette spørgsmål.

Det er da også glædeligt at se, at dette tilsyneladende har været tilfældet. Loven blev vedtaget som et led i septemberforliget, altså angiveligt i den hensigt at spare. Der kan sættes et meget stort spørgsmålstegn ved, om der bliver sparet noget ved denne lov, men ingen kan længere påstå ikke at kende de menneskelige konsekvenser. Vi behandler med loven i hånden vore ældre medborgere værre end det fattigste u-land, vi sætter dem totalt uden for det

[Tove Jørgensen.]

samfund, vi selv lever i, vi kan i bogstaveligste forstand sige, at hospitalets mure har lukket sig om dem, de er sat under administration, de er blevet så umyndiggjort, at de ikke engang må udtale sig til presse og tv.

I marts 1976 kunne folketetinget måske lade sig vildlede, da socialministeren udtalte – jeg citerer fra Folketingstidende 1975–76, sp. 7355:

»Fru Hanne Reintoft påstår, at der ikke er mulighed for at opretholde hjemmet, efter at en patient er blevet indstillet til plejehjem. Det er ukorrekt. Det er klart tilkendegivet, at hjemmet kan opretholdes gennem ydelse af personlige tillæg.«

Men tinget kan ikke længere være i tvivl, efter at Københavns kommune i maj har udsendt et cirkulære til alle pensionister, der er indlagt på hospital, og som er indstillet til plejehjem. Heri blev det i utvetydige vendinger henstillet til dem at afvikle deres bolig.

Det næste cirkulære, man udsendte, efter at chokvirkningen af det første gav sig udslag i protester, var ikke stort bedre. Også i det hedder det, at hjælp til husleje er undtagelsen, ikke reglen. Dette kunne den kommunistiske gruppe i Københavns borgerrepræsentation ikke acceptere, og den fremsatte den 10. juni forslag om, at huslejerne blev betalt over rådighedsbeløbet. Det blev nedstemt med stor majoritet.

Hr. Jørgen Junior nævnte redegørelsen fra socialborgmester Pelle Jarmer. Men det, Pelle Jarmer ikke kommer ind på, er alle dem, der slet ikke har søgt, fordi de har fået et cirkulære, der siger, at de skal afvikle deres bolig. Dem får vi aldrig noget at vide om, og det er det, vi kender fra alle andre steder i socialforsorgen; det er dem, der ikke kommer op, der ikke tør søge.

Hr. Gunner Baunsgaard nævner, at man ikke skal lave love specielt for København. Ja men det var netop det, der skete med denne lov. Denne lov er som skræddersyet til Københavns kommune. Det blev da også klart, da socialministeren i efteråret på en forespørgsel i folketingets socialudvalg fastslog, at Københavns kommune administrerede efter loven. Men samtidig med, at hun gjorde det, blev der givet grønt lys til kommunerne over hele landet. Hvis de vil, kan de følge Københavns eksempel, og så er vejen banet for, at der rundt omkring på gamle, udrangerede hospitaler eller hospitalsafdelinger kan oprettes venteafdelinger, hvor pensionisterne kan få lov at ligge i

over et år, hvis ikke de er døde forinden af depression og forknythed.

Siden loven trådte i kraft, har det ikke manglet på tilkendegivelser fra sagkyndig side. Virkningen af lovændringen er overalt blevet stærkt fordømt: socialrådgiverforeningen, psykologer, jurister, læger, embedsmænd, alle har de ud fra forskellig sagkundskab eller praktiske erfaringer udtalt sig i negative vendinger om konsekvenserne af at tage pensionen og dermed boligen fra gamle, svækkede mennesker og give dem en hospitalsseng som eneste faste holdpunkt i tilværelsen.

Senest har overlæge Bent Mackeprang fra kommunehospitalet påpeget, at visitationerne er usikre, og det økonomiske råds formand, hr. Bent Rold Andersen, har kaldt vor alderdomsforsorg for den sorteste plet i det sociale system.

Hvis man tror, man sparer, tager man meget fejl. En hospitalsseng på et somatisk sygehus er ca. 4 gange så dyr i drift som en plejehjemseng. De anslåede besparelser på ca. 29 mill. kr. er af cand. jur. Glen Varmer fra den sociale højskole blevet draget i tvivl. Han anslår, at besparelserne højst andrager en tredjedel af dette beløb. Men selv 29 mill. kr. svarer kun til det, militæret bruger på mindre end 2 dage. Var det så ikke bedre at spare på 2 dages unyttigt forbrug og i stedet for ofre det på pensionisternes tryghed? Ved tab af boligen forhindres det ofte, at pensionisten efter endt genoptræning kan udskrives til hjemmet, fordi forudsætningen måske var en tilbagevenden til det vante miljø. Samtidig skaber vi angst og usikkerhed hos alle de gamle mennesker, der går og småskranter eller kommer ud for et mindre uheld. De tør ikke lade sig indlægge af skræk for at miste hus og hjem.

I øvrigt vil jeg sige til hr. Albertsen, at dengang loven blev indført, blev der ikke nævnt noget om, at det var boligproblemet i Københavns kommune, der skulle løses med denne lov.

Jeg vil godt sige, at når man har levet livet blandt almindelige mennesker, der endnu har følelser og medmenneskelighed i behold, kan det virke chokerende at komme herind og opleve den kynisme og menneskefjendskhed, den uværdighed, som dette tings flertal byder vore gamle og så oven i købet dem, der allermindst kan tage til genmæle.

Hvad er det så for en generation, vi har til-

[Tove Jørgensen.]

delt denne rolle? Det er dem, der har oplevet to verdenskrige, to efterkrigstider med afsavn og restriktioner, det er dem, der klarede sig gennem tredivernes krise. Til dem siger vi nu: kære venner, under 1960ernes højkonjunktur fik vi desværre ikke bygget de plejehjem, der er behov for, så derfor må I i stedet tage til takke med en venteafdeling på et gammelt hospital. Det skulle alligevel have været nedlagt.

Jeg vil godt sige, at når talen er om gamle mennesker, så kommer man ofte til at tænke tilbage i tiden. Der var bl. a. en tid, hvor man i Dyrehaven kunne se Drachmanns eventyrstykke »Der var engang«. Jeg kan lidt vemodigt tilføje: der var engang, da man i Danmark havde en social forsorg, da man lovede folk tryghed i alderdommen, men det er efterhånden meget længe siden.

Jes Schmidt (CD):

Som man lige har hørt, kan der lægges stærke følelser i denne sag.

Det er som allerede sagt et stykke af septemberforliget, og dette forlig skal selvfølgelig holdes, men det betyder ikke – og det er CDs og min egen mening – at hvis det viser sig, at der er ulykkelige og uheldige følger af beslutninger, der hører ind i den ramme, at der så ikke kunne ses på dem; så vil de også blive ordnet på en fornuftig og anstændig måde. Det har ved beslutningen om de besparelser, som var nødvendige, ikke på nogen måde været hensigten at ramme vore ældre medborgere, ikke på vilkår, og man skal ikke være blind for, at der findes mange saglige argumenter i denne sag, som ikke altid stemmer overens med følelserne.

Centrum-demokraterne – og det gælder også for mit eget parti, slesvigsk parti – er principielt af den opfattelse – og her vil vi ikke lade os overbyde af nogen som helst – at der skal skabes sikkerhed og tryghed for vore ældre medborgere. Denne linje har vi altid ført, og den holder vi selvfølgelig også ved fremover.

Det er allerede sagt, at de vanskeligheder, som er opstået her, først og fremmest ser ud til at være københavnske, og jeg kan da også være ked af, at man på flere felter i socialområdet i København er ved at sakke bagud i forhold til det, som vi ude i provinsen, især på området med omsorg for de ældre, har skabt i de sidste 16–17 år.

Jeg er også sikker på, at vi med det system

af plejehjem, vi har i dag, ikke har opnået den endelige, bedste og billigste form for fornuftig omsorg for vore ældre medborgere. Jeg tænker bl. a. på forsøgene, som man nogle steder har gjort, med at skabe plejecentraler. Det betyder ud over hjemmehjælpen, at de ældre mennesker kan blive så længe som muligt i deres hjemlige omgivelser, og jeg tror, man burde forstærke bestræbelserne for og undersøgelsen af netop at skabe andre former end plejehjem, som tit føles som den sidste pause inden den evige hvile; denne følelse må ikke komme op.

Et liv i en hospitalsseng – siges der i en stillingtagen inden for centrum-demokraterne – indstillet til plejehjem uden at vide, hvornår der bliver plads, er en også psykisk stærkt belastende tilværelse.

Centrum-demokraterne vil gerne være med til at undersøge, hvad der kan gøres specielt i Københavnsområdet for at afskaffe de uheldige følger, som synes at være til stede.

Det er allerede her fra denne talerstol i dag blevet sagt, at de foreliggende forslag absolut ikke behøver at være den eneste fornuftige og rimelige løsning. Hr. Gunner Baunsgaard talte om, at man måske kunne gå over til i stedet for udbetaling af folkepension at yde de dokumenterede faste udgifter, sådan at hospitalssengen ikke bliver det eneste tilholdssted og det eneste holdepunkt i livet for de af sygdom og alderdom ramte mennesker.

Nu ligger det imidlertid sådan, at CD-gruppen ingen repræsentation har i socialudvalget, men det betyder ikke, at vi ikke vil forsøge at følge udviklingen, undersøgelserne og forhandlingerne i denne sag så godt, som det er muligt for os. Vi er i hvert fald positivt indstillet på, at de uheldige følger, som synes at være duktet op især her i København, bliver bragt ud af verden.

Steen Folke (VS):

Jeg ved ikke rigtig, hvad man skal mene om den bodfærdighed, som præger indlæggene fra ordførerne for socialdemokratiet og de andre septemberforligspartier og fremskridtspartiet, som jo også stemte for den forringelse, der blev gennemført sidste år. Måske er der andre end mig, der kneb en lille tåre ved at høre hr. Jørgen Juniors redegørelse for fremskridtspartiets rørende omsorg for de ældre medborgere.

Problemet er selvfølgelig, at det, der tæller, ikke så meget er de rørende taler herinde, det er realiteterne, som de bl. a. kommer til udtryk

[Steen Folke.]

ved afstemninger, og dér var det jo sådan, at septemberforligspartierne med støtte fra fremskridtsparti sidste år gennemførte den forringelse, som nu foreslås gjort god igen.

VS argumenterede og stemte ligesom de 3 forslagsstillende partier her imod forringelserne, og det er herudfra klart, at vi kan støtte og stemme for de trepartiforslag, der er fremsat, men jeg vil gøre en bemærkning om hele tonen i en række af de ordførerindlæg, der har været holdt.

Det er, som om man har villet bilde tilhørerne og måske gennem pressen også dem, der er blevet ramt af disse nedskæringer, ind, at det slet ikke var ventet, at det forslag, man gennemførte sidste år, ville få de konsekvenser, som det rent faktisk har fået. Men realiteten er, at det skortede ikke på advarsler sidste år.

Jeg mener, det var ganske klart, at gennemførelsen af dette forslag ville få konsekvenser af den art, som nu er blevet oprullet, bl. a. gennem en ret omfattende kampagne i pressen, gennem socialrådgivere og forskellige andres medvirken i forsøg på at rejse blæst om sagen. Men de partier, der skar ned sidste år, vidste godt, hvad de gjorde, og jeg mener ikke, at man står sig ved at lade, som om man slet ikke havde regnet med, at det forslag ville have nogle konsekvenser.

Man ville gerne spare nogle penge, og det var der nogle omkostninger ved; derfor gennemførte man det. Men så må man også ligesom erkende dette og ikke nu stå op og lade, som om det var en stor overraskelse, at det forslag, der blev gennemført, faktisk ramte nogle på en kedelig måde.

Jeg mener, at grunden til, at sagen nu ligesom har fået den foreløbige udgang, den har fået, og den megen gode vilje i dag, lige præcis er den megen blæst, som det er lykkedes at rejse om sagen. Det har skræmt nogle af de politikere, som stemte for i sin tid, og det er da udmærket, at de er blevet skræmt, men det er det, der er den egentlige baggrund.

Den vigtigste konsekvens af det forslag, der blev gennemført, var givetvis dette, at man i en del tilfælde kommer til at tage boligen fra folk i situationer, hvor det endnu ikke er klart, om de skal tilbringe resten af deres tilværelse på plejehjem.

Man bryder broerne af bag de gamle, og det gør man ikke kun gennem det forslag, man har

gennemført her; det er i virkeligheden noget, der hænger sammen med hele vores plejehjemsordning, at man i høj grad bryder broerne af bag de gamle. Der er ingen vej tilbage. Når folk først er kommet ind i systemet, bliver broerne kappet af bag dem, og de kan kun se frem til graven. Det er klart, at det er en umenneskelig måde at administrere systemet på.

I den forbindelse er det selvfølgelig også af en vis betydning, at det er erkendt – og det vidste man også sidste år – at fejlvisitationer er ganske almindeligt forekommende. Der har været utallige fejlvisitationer, utallige visitationer, der er foregået forhastet og på et for spinkelt grundlag, men det er ikke noget, som man først ved nu i dag, det er noget, man udmærket vidste for et år siden.

Der er altså ingen tvivl om – og det vil jeg gerne understrege – at VS er tilhænger af de forslag, der er fremsat her. Vi blev oprindelig inviteret til også at være medforslagsstillere til forslagene. Men det sagde vi nej til. Ikke – det vil jeg gerne understrege – fordi vi har nogen uvilje mod at gå sammen med det konservative folkeparti; jeg mener, at de konservative skal have ros, når de overhaler de øvrige borgerlige partier, socialdemokratiet og venstre, selv om guderne skal vide, at det ikke er så svært i dag. Nu har jeg forstået, at de konservative rent faktisk ville have fået kolde fødder, hvis VS var gået med, så på den baggrund var det måske meget godt, at vi valgte ikke at være medforslagsstillere.

Men grunden hertil er, at vi faktisk mener, at en tilbageføring til den ordning, der eksisterede for et år siden, ikke er tilstrækkelig. VS mener, at også den ordning, som altså nu foreslås gennemført, i virkeligheden er for dårlig. Den indebærer jo dette med, at man går tilbage til, at man i 6 måneder kan få udbetalt pensionen, men så falder hammeren. Der er også andre bestemmelser i loven, som vi ikke er tilhængere af, men denne er måske nok den vigtigste. Vi mener, at der er en del tilfælde, hvor dette ikke er tilstrækkeligt, og hvor den meget definitive form, hvori pensionen bliver taget fra folk, alligevel betyder, at man med rette vil kunne rejse en række enkeltsager og sige: her skete det på en helt urimelig måde, her havde det ganske urimelige konsekvenser, at man fratog folk pensionen på det tidspunkt.

Det er altså det, man foreslår en tilbageføring til. Jeg forstår godt, at forslagsstillerne

[Steen Folke.]

har villet lave noget realistisk, og vi har som sagt også sympati for det og vil stemme for det. Men når vi ikke har villet være medforlagsstillere, så er det, fordi vi mener, at egentlig er også det, man foreslår genindført nu, for dårligt.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ebba Strange) (SF):

Jeg står faktisk i den lidt usædvanlige, men da meget glædelige situation, at jeg kan takke for en stort set velvillig modtagelse af de forslag, som jeg er ordfører for, og som er stillet på tre partiers vegne, nemlig det konservative folkeparti, DKP og socialistisk folkeparti.

Når det er sagt, vil jeg sige, at den mest uforbeholdne tilslutning fik vi sådan set fra kristeligt folkeparti, fra fru Inge Krogh, der umiddelbart sagde, at hun havde sympati for lovforslaget.

Fra venstresocialisterne sagde hr. Steen Folke, at man havde overvejet at være medforlagsstiller, men han mente ikke, at det, de tre partier havde foreslået, var tilstrækkeligt. Til det vil jeg godt sige, at det er ikke for noget af de tre partier tænkt som værende vores hver især individuelle forslag til, hvordan vi skal løse de ældres problemer. Forslaget er stillet i den form, det er stillet, for at det skulle få den effekt, som det har fået, nemlig at vi har fået debatten op igen, at vi har fået de partier, specielt septemberforligspartierne plus fremskridtpartiet, der i fjor stemte for denne lov, til allerede nu at overveje konsekvenserne af den og gøre det godt igen, som de gjorde galt i fjor.

Jeg er helt enig med hr. Steen Folke i, at det ikke skortede på advarsler i fjor, og jeg kan ikke forstå, at det er kommet bag på nogen, at lovforslaget har fået de konsekvenser, det har fået, for det blev sagt meget tydeligt i fjor, at det ville få de konsekvenser.

Det er også blevet bragt ind i debatten en gang imellem – det var hr. Albertsen, der nævnte det først – at lovforslaget havde fået stor presseomtale. Jeg vil godt sige, at det har det nok, men det, jeg egentlig for en gangs skyld vil rose den danske presse for, er, at den på et meget, meget tidligt tidspunkt så, at der her var noget ravsukende galt, og det gjorde den jo, før fru Karen Thurøe Hansen, fru Tove Jørgensen og jeg blev enige om at tage

loven op igen. Jeg vil godt sige, at inspirationen er ligesom gået den anden vej. Vi har haft en meget vågen presse i dette spørgsmål, og det synes jeg vi skal være glade for. Det har været muligt for pressen at få mange sagkyn-dige udtalelser fra folk, der arbejder med dette problem helt tæt inde på livet: overlæger, socialrådgivere, psykologer, folk på forvaltnings-højskolen og andre, der virkelig kender noget til disse problemer. Så sent som i forgårs i Berlingske Søndag sagde Bent Rold Andersen, der jo heller ikke er hr. hvem som helst, i forbindelse med disse spørgsmål, at man ikke kunne være sikker på, at den visitation, der blev foretaget, altid var grundig nok eller rigtig nok, så jeg vil snarere sige, at det er gået den anden vej denne gang.

Så vil jeg også godt – egentlig mest fordi hr. Albertsen nævnte det og jeg var lidt i tvivl om, hvorvidt jeg turde nævne det her fra talerstolen – spørge socialministeren, om det ikke giver hende nogle overvejelser i forhold til regeringen, at man fra Københavns hospitalsadministration faktisk tillader sig at forbyde hospitalsindlagte patienter at udtale sig til pressen. Jeg synes, det er meget stærkt, og hvis ikke det bliver taget op på regeringsplan, må vi jo tage det op på anden måde. Jeg synes virkelig, pressen har været ude for nogle forfølgelser i disse sager, som har været temmelig grove.

Så vil jeg i øvrigt sige, at det er ikke lovforslaget som sådant, der har vundet den store tilslutning. Det, man har sagt fra septemberforligspartierne – det gælder socialdemokratiet, det gælder venstre, det gælder det radikale venstre, og det gælder centrum-demokraterne – er, at man mener ikke, det er rimeligt at føre loven tilbage til det, den oprindelig var, men man vil godt være med til at se på, hvordan man kan rette de værste følger af loven. Det vil sige, at vi har ikke fået noget tilsagn her i salen i dag om, hvor langt man vil gå fra de partiers side, men man har et tilsagn om, at vi kan drøfte det i udvalget, og det er vi selvfølgelig parate til også fra forslagsstillerens side. Vi er parate til at tage imod det, vi kan få, også på dette område.

Som hr. Albertsen var inde på, fremgår det klart af socialministerens udtalelser sidste år og også af det cirkulære, der har fulgt loven, at socialministeren beder kommunerne om at indsende tal for de personer, loven fra i fjor rammer, og vi er meget spændt på – det er jeg i

[Ebba Strange.]

hvert fald – i socialudvalget at få en helt præcis redegørelse fra de forskellige kommuner for, hvordan loven har virket.

Det er rigtigt, at det, vi specielt har hæftet os ved, har været Københavns kommune, og det er ikke uden grund, at det er Københavns kommune, vi specielt har hæftet os ved, for som det er blevet sagt af fru Tove Jørgensen, ser det næsten ud, som om loven er skræddersyet til København. Det er jo København, der har den helt eklatante mangel på plejehjemspladser, sådan at vi kommer ud for, at ældre mennesker kan ligge på en hospitalsafdeling og være visiteret til plejehjem i op til et år, måske i visse tilfælde over et år, og det er klart, at det er urimeligt. At der så faktisk i visse tilfælde sker det, som overlæge Jesper Lund på Øresundshospitalet har kunnet konstatere, at man i den periode har kunnet genoptræne nogle af de gamle, så de har kunnet sendes hjem, er selvfølgelig glædeligt, men det tyder på, at man indstiller de gamle for tidligt, og at man så til gengæld lader dem ligge og vente alt for længe i København. Det skal jeg imidlertid ikke gå i detaljer med her, det er selvfølgelig først og fremmest Københavns problem, men det rammer jo os herinde, når flertallet vedtager en lov, der får de konsekvenser.

Så siger hr. Albertsen også, at man ikke kan have boliger stående i ubegrænset tid. Det mener jeg ikke er problemet ved denne lov. Denne lov skal være sådan, at de gamle kan føle sig trygge og sikre og ikke blive bange og usikre og miste deres identitet og derved blive endnu mere syge, end de er i forvejen.

Hr. Jørgen Junior siger, at det følelsesmæssige har spillet en stor rolle i denne debat, og jeg har såmænd også ligesom hr. Steen Folke siddet og været ved at få tårer i øjnene. Selvfølgelig foreligger der da noget helt konkret, men der er også en masse følelser knyttet til det, at man som pensionist får at vide, at nu må man opgive sin bolig. Hvad i alverden har man at knytte sin identitet til, når familien enten er flyttet hjemmefra eller er død og man kun har sine ting, sit hjem, at knytte sin identitet til? Det er givet, at det foruden at være noget praktisk også er noget følelsesmæssigt, og jeg synes, det er o. k., at der også spiller følelser ind i en debat om politik.

Så var fru Inge Krogh inde på, at loven er blevet praktiseret forskelligt i de forskellige

egne af landet, og det er det, som jeg spændt venter på at få noget at vide om i socialudvalget. Jeg har selvfølgelig også selv prøvet at undersøge det lidt, dog uden at have noget klart billede af, hvordan loven har været praktiseret over hele landet, men det vil vi nok få at vide.

Jeg skal slutte med at udtale håbet om, at vi får en positiv drøftelse i socialudvalget, at drøftelsen bliver så positiv, at vi kan få opfyldt lovforslaget med de intentioner, der ligger i det, og – hvis ikke vi kommer så langt – at vi i hvert fald får en løsning, der kan give vores gamle hospitalsindlagte patienter nogen trykthed og nogen tillid tilbage, så de ikke bliver endnu sygere, end de er i forvejen.

Albertsen (S):

Jeg føler mig fristet over evne til at gøre et par bemærkninger til noget af det, der er sagt her under debatten. Det er bemærkninger, der har relation til de to yderpartier, det kommunistiske parti og fremskridtspartiet.

Det forekommer mig at være noget letsindigt at sammenligne dansk socialforsorg med den dårligste behandling, der finder sted inden for u-landene. Jeg ved ikke, om det er, fordi man med et fikst, elegant hop sprang over en anden kategori af stater, som det kommunistiske parti jo har en særlig relation til. Jeg har haft lejlighed til at studere disse ting i alle de østlande, som fru Tove Jørgensen føler sig særlig knyttet til, og jeg må sige, at dér kan man nok tale om u-landsniveau; de fleste i de lande ville anse den behandling, som vi giver danske pensionister, for at være særdeles attråværdig. Jeg har oplevet adskillige gange, at eksperter, der skulle vise rundt, sagde: Hvad i alverden kommer De og ser på ting hos os for? Vi kender forholdene i Deres land, og De har ikke noget at lære hos os, snarere omvendt. Det forekommer mig, at den tone, som man anvendte i så henseende, var helt urimelig og fuldstændig ude af kontakt med de virkelige realiteter.

Må jeg sige, at på intet tidspunkt har argumentet om boligerne været afgørende, men det er klart, at man ikke kan se bort fra de bolig-mæssige virkninger, og det har jo også været inde i drøftelserne på et tidligere stadium.

Fra nogle partiers side – og det er også en bemærkning, der har relation til venstres ordfører – falder man specielt over København. Det er ikke min opgave at forsvare Køben-

[Albertsen.]

havns kommunes interesser, men jeg vil gerne sige, at de partier, som her anfører nogle kritiske ting, også burde være opmærksomme på, at forudsætningen for at realisere det, vi måske her kunne synes var det rigtige for Københavns kommunes vedkommende, er, at økonomien er i orden. Når Københavns kommunes økonomi er så anstrengt, som tilfældet er, skyldes det måske, at de refusionsordninger, som vi her har inde i billedet, ikke tilgodeser de særlige hensyn, som det er rimeligt at tage over for København.

Så vil jeg gerne sige til ordføreren for fremskridtspartiet, hr. Jørgen Junior, at jeg står her med tillægsbetænkningen til sidste års finanslovforslag. Af den fremgår det, at fremskridtspartiet på en række områder har foreslået nedskæringer for hjemmehjælpens vedkommende, mens det nu blev fremhævet som noget, der skulle udbygges. Her ville fremskridtspartiet sidste år spare 142 mill. kr., altså en nedsættelse på 25 pct. Man ville spare på tilskuddet til andre foranstaltninger, som har med omsorgen og forsorgen over for de ældre at gøre. Det skulle glæde mig, om man har ændret standpunkt, og hvis jeg må tage udtaleelserne, som de er faldet her i dag, som udtryk for noget sådant, kan jeg da sige, at der sker altså også glædelige ting under en debat som denne.

Når jeg tillod mig at referere til mine bemærkninger fra den sidste behandling, vi havde den 30. marts sidste år, og understregede, at for mig var afgørelsen dengang en særdeles alvorlig ting, så forekommer det mig noget utidigt, at hr. Steen Folke står og nærmest antyder, at vi er hyklere. Det var en alvorlig sag for mig, og jeg henstillede dengang indtrængende til socialministeren at følge denne sag; jeg kan også sige, at vi har fulgt den så nøje, som vi overhovedet kunne. Nu er der altså sket dette, at der er kommet et udspil fra anden side, og så erklærer jeg på mit partis vegne, at vi er åbne over for en revision, fordi vi er klar over, at det er et følsomt og ømtåleligt område, hvor der er sket ting, som vi ikke havde regnet med. Nu kommer der altså nogle og siger, at de vidste det hele på forhånd. Det er jo altid vidunderligt at vide alting på forhånd. Vi var ikke helt sikre, men accepterede under de givne politiske vilkår. Nu er vi åbne over for en revision, og denne åbenhed vedstår jeg. Jeg håber, den vil bidrage til, at vi får et resultat i enighed.

Tove Jørgensen (DKP):

Hr. Albertsen er lidt utilfreds med, at jeg hopper over og sammenligner vores aldersforsorg med det, man laver i u-landene, og jeg skal da gerne redegøre lidt nærmere for det.

Når jeg sammenligner med u-landene, er det, fordi man dér har et lavt niveau, man har ikke så meget at give af, men det lidt, man har, deler man med de gamle. De gamle får lov at dele levevilkårene med alle de andre medlemmer af samfundet. Det er ikke sådan, at de er sat udenfor eller sat på sultepension i forhold til det øvrige samfund. Derfor mener jeg, at det, vi gør, er at behandle vore gamle ringere, for vi har bedre levevilkår end dem, vi byder de gamle i gennemsnit.

Så nævnede hr. Albertsen noget om østlandene, og det tror jeg jeg vil overlade til ham selv. Man kan jo selv undersøge, hvor meget hr. Albertsens udsagn i den retning har på sig. Men jeg vil da godt lige sige i den anledning, at også dér gælder det, at uanset om man har de samme levevilkår eller ej, så får de gamle i hvert fald deres andel.

Jeg kan godt forstå, når hr. Albertsen siger, at det er et problem for København at skaffe boliger. Det synes jeg også er et problem, der burde løses. Men den måde, det skal løses på, er ved at bygge tilstrækkelig mange plejehjem. På den måde får man de boliger ledige, som i øjeblikket står ubenyttede. Det kan ikke nytte noget, at man går den anden vej og siger, at det er plejepatienterne, der skal undgælde for, at man ikke har bygget tilstrækkeligt med plejehjem, så de af den grund skal ofre deres hjem igennem mange år. Det må være urimeligt.

Jørgen Junior (FP):

Efter at hr. Albertsen sådan ganske flot først havde karakteriseret, hvem der var yderpartier, og hvem der ikke var yderpartier, hvilket jeg ikke kan se har spor med denne sag at gøre – og i øvrigt kan jeg heller ikke se, der er nogen rigtig baggrund for det; der blev jo heller ikke ført noget bevis for det – kom hr. Albertsen ind på det, jeg bl. a. også nævnte i mit første indlæg, om Københavns kommune: at der skal penge til dette; her vil jeg da godt gentage over for hr. Albertsen, at jeg netop sagde, at vi må ofre nogle millioner, og det er klart, at de skal komme Københavns kommune til gode. Det var naturligvis på fremskridtspartiets vegne.

Med hensyn til det finanslovforslag, som nu kommer til behandling inden for forholdsvis

[Jørgen Junior.]

kort tid, i løbet af marts måned, tror jeg nok, hr. Albertsen vil finde glædelige ting i det, og det skulle da glæde mig, hvis vi på basis af de ændringsforslag, vi har til den tid, kan blive enige om at komme sammen i et forsøg på at bedre de forhold, som er uacceptable for ældre mennesker bl. a. i København.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Ændring af regler om udbetaling af pensionstillæg) [af Karen Thurøe Hansen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 147. Fremsat 7/12 76).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Socialministeren (Eva Gredal):

Må jeg starte med at sige, at jeg er temmelig forbløffet over det forslag fra det konservative folkeparti, som vi nu skal behandle, meget kort tid før pensionsarbejdsgruppen afleverer sin rapport om principperne for en pensionsreform. De konservative ved meget vel og vidste meget vel i december, at pensionsreformrapporten er på trapperne. Alligevel har de ønsket at fremsætte dette forslag, som helt savner en sammenhængende vurdering af problemer og muligheder for nuværende pensionister og kommende pensionistgenerationer. På denne baggrund vil det næppe undre, at regeringen må afvise forslaget.

Selv om regeringen altså ikke kan medvirke til at gennemføre forslaget, vil jeg alligevel godt dvæle lidt ved nogle få punkter i relation til forslaget, som må give anledning til undren.

Forslaget går jo ud på, at folkepensionister over 67 år og enlige kvinder i alderen 62-67 år, som modtager folkepension, skal have ret

til pensionstillægget uden indtægtsregulering. Mon det er helt gennemtænkt? Jeg gør opmærksom på, at i dag gælder, at alle pensionister over 67 år får udbetalt folkepensionens grundbeløb uanset indtægt. For alle pensionister under 67 år sker der derimod en indtægtsregulering af grundbeløbet. De konservatives forslag betyder derfor, at enlige kvinder i alderen 62-67 år, som får folkepension, skal have et indtægtsreguleret grundbeløb og et ikke-indtægtsreguleret pensionstillæg. Det har til konsekvens, at både pensionstillæg og grundbeløb falder bort samtidig, når indtægten er så stor, at grundbeløbet falder bort.

Jeg vil også gerne nævne, at bemærkningerne til lovforslaget slet ikke kommer ind på, at der siden maj 1976 er sket ændringer af reglerne om indtægtsregulering af pensionstillægget. Fra 1. oktober 1976 blev de fradragsfri beløb fordoblet. Det betyder, at gifte pensionister i dag ved siden af pensionen kan have en samlet årlig indtægt på 7.200 kr. og enlige 4.900 kr., uden at pensionstillægget berøres.

Selv om bemærkningerne heller ikke kommer ind på dette spørgsmål, er det næppe urimeligt at trække frem, at en ophævelse af indtægtsreguleringen som foreslået vil være meget udgiftkrævende. Jeg kan oplyse, at merudgifterne ved forslaget kan skønnes til 600-700 mill. kr i april 1976-priser, og heraf vil ca. 250-300 mill. kr vende tilbage til det offentlige i form af øget skattebetaling. Der er i denne beregning taget hensyn til den forhøjelse af pensionstillægget, der pr. 1. januar 1977 er gennemført for pensionistægtepar. Alt i alt en meget dyr reform, store udgifter som alene kommer de rigeste pensionister til gode.

Albertsen (S):

Jeg kan på socialdemokratiets vegne udtale, at vi ikke kan deltage i fremme af dette lovforslag. Dets økonomiske virkninger vil afskære os fra på det felt, vi her taler om, at øve mere retfærdighed og mere lighed. Hvis vi ville bruge pengene på den måde, som de konservative her har anvist, ville der alene være tale om, at man ydede midler til de bedst stillede af pensionistgruppen. Vi kan regne med, at ca. 75 pct. af de godt 600.000 pensionister i øjeblikket får pensionstillæg, og de dårligst stillede ville altså ikke få én krone mere i pensionsydelse, hvis dette forslag blev realiseret. Ydelsen vil alene gå til den mindre part af pensionisterne, ca. 1/4, som har supplerende indtægt